

Реалізація і захист прав людини як пріоритетний напрям у сфері державного архітектурно- будівельного контролю

(в рамках Плану заходів з проведення у 2016 році Всеукраїнського тижня права, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31 серпня 2016 р. № 627-р)

Важливим засобом захисту прав та свобод людини є гарантії. Вони є системою норм, принципів та вимог, які забезпечують процес дотримання прав та законних інтересів людини. Призначенням гарантій є забезпечення найсприятливіших умов для реалізації конституційно закріпленого статусу людини. Таким чином, гарантії прав і свобод людини і громадянина - це умови та засоби, що забезпечують ефективну реалізацію прав і свобод кожною людиною і громадянином.

Найвищою гарантією прав і свобод людини і громадянина є конституційний лад України, заснований на неухильному дотриманні Конституції України та законів України, приписах природного права та загально визнаних принципах і нормах міжнародного права.

Згідно з принципом гарантованості прав і свобод людини і громадянина закріплення найважливіших з них у Конституції України здійснюється одночасно з фіксацією відповідних гарантій як безпосередньо в статтях Конституції, так і в чинному законодавстві.

У зв'язку з необхідністю децентралізації системи державного управління, зокрема у сфері державного архітектурно-будівельного контролю, та передачі максимальної кількості функцій і повноважень із загальнодержавного на місцевий рівень, Верховною Радою України прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства», який набув чинності з вересня 2015 року.

Нормами зазначеного закону передбачено реформування діючої системи державного архітектурно-будівельного контролю шляхом надання можливості міським, сільським та селищним радам утворювати власні органи держархбудконтролю та розмежування повноважень у сфері державного архітектурно-будівельного контролю між органами місцевого самоврядування та Держархбудінспекцією.

Нова система органів держархбудконтролю створюється з метою максимального наближення органів, які здійснюють заходи державного архітектурно-будівельного контролю і виконують дозвільні та реєстраційні функції у сфері містобудівної діяльності, до громадян та суб'єктів господарювання.

Нагадаємо, що основна функція державного архітектурно-будівельного контролю – це забезпечення під час забудови територій, розміщення і будівництва об'єктів архітектури додержання суб'єктами архітектурної діяльності затвердженої містобудівної та іншої проектної документації, вимог вихідних даних.

Отже громадяни чи суб'єктів господарювання можуть реалізувати свої права, гарантовані Конституцією та законами України, звернувшись безпосередньо до органу місцевого самоврядування відповідної територіальної громади.

Таким чином, держава делегує свої функції з центрального рівня на місцевий, тим самим наближуючись до людей.

З метою реалізації державної політики щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю Держархбудінспекція підтримує ініціативу органів місцевого самоврядування щодо утворення органів держархбудконтролю та надає органам місцевого самоврядування, які звертаються до Держархбудінспекції, необхідну інформацію стосовно здійснення заходів, спрямованих на забезпечення повноцінного функціонування новоутворених органів держархбудконтролю.

Також, з метою висвітлення процесу децентралізації у сфері архітектурно-будівельного контролю, Держархбудінспекцією здійснюється відповідний комплекс заходів. Зокрема, інформація з зазначеного питання детально висвітлюється у бюлетені «Вісник Держархбудінспекції України» та на офіційному сайті Держархбудінспекції (www.dabi.gov.ua). Працівники Держархбудінспекції регулярно ознайомлюють громадськість з новинами процесу децентралізації на спеціальних брифінгах, під час інтерв'ю загальнонаціональним засобам масової інформації (5 канал, телеканал «Рада», Громадське радіо, інформаційне агентство «Українські новини» тощо).

Таким чином, даний комплекс заходів дозволяє своєчасно та в повній мірі інформувати суспільство про хід процесу децентралізації у сфері архітектурно-будівельного контролю.

Водночас згідно з нормами законодавства України органам місцевого самоврядування надано право, а не встановлено обов'язок щодо утворення органів державного архітектурно-будівельного контролю, строк або термін реалізації органами місцевого самоврядування зазначено права законодавством України не встановлено. А також визначено орган державної влади (Держархбудінспекція), який зобов'язаний виконувати повноваження у сфері державного архітектурно-будівельного контролю до утворення відповідних виконавчих органів місцевих рад.

Після набрання чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства» прослідковується досить низька активність органів місцевого самоврядування щодо отримання повноважень у сфері державного архітектурно-будівельного контролю, так за період з 01.09.2015 по 05.12.2016 до виконання повноважень у сфері державного архітектурно-будівельного контролю приступило лише 49 органів місцевого самоврядування, з них 15 органів місцевого самоврядування міст, що є адміністративними центрами областей.

Одночасно із процесом децентралізації створено систему державного нагляду за дотриманням уповноваженими органами містобудування та архітектури, структурними підрозділами Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій та виконавчими органами сільських, селищних,

міських рад з питань державного архітектурно-будівельного контролю, іншими органами, що здійснюють контроль у сфері містобудівної діяльності, вимог законодавства у сфері містобудівної діяльності, будівельних норм, державних стандартів і правил під час провадження ними містобудівної діяльності.

Державний архітектурно-будівельний нагляд здійснюється Держархбудінспекцією, через головних інспекторів будівельного нагляду в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві і Севастополі у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Запровадження інституту державного архітектурно-будівельного нагляду гарантує можливість оскарження рішень прийнятих органами місцевого самоврядування під час провадження ними містобудівної діяльності із порушенням встановлених вимог.

Так, з початку 2016 року територіальними органами Держархбудінспекції проведено 499 перевірок (планові і позапланові) уповноважених органів містобудування та архітектури.

За результатами перевірок видано 286 приписів про усунення порушень, зупинено дію 769 рішень та скасовано дію 646 рішень органів містобудування та архітектури, що прийняті з порушенням установлених вимог.

Отже, права суб'єктів містобудування, людини і громадянина у сфері містобудівної діяльності захищаються не лише судом, а й Держархбудінспекцією.

Таким чином створено дієвий механізм з питань реалізації і захисту прав людини з питань, віднесених до сфери держархбудконтролю.